MODLITBA V ŠPIRITUALITE ANTHONY DE MELLO

Anton Fabian

Konferencia: KU v Ružomberku – Filozof. Fakulta, 17.-18.09. 2003-09-11
Modlitba ako výskumný fenomén
duchovný, pedagogický, jazykovokomunikačný, literárny, etnologický

Úvod

Na pultoch kníhkupectiev, ktoré ponúkajú aj teologicko-filozofickú literatúru sa v posledných rokoch objavilo viacero kníh od Anthony de Mello, indického jezuitu, ktorý žil v rokoch 1931 – 1987. Väčšinou vyšli v jezuitských vydavateľstvách Cesta v Brne a Dobrá kniha v Trnave. Ak vyšli na Slovensku aj v Čechách, samozrejme že vyšli aj v mnohých iných krajinách. Snáď najznámejšia kniha je Modlitba žaby I. II.[1] Ale rovnako hodnotné sú aj Sadhána – cesta k Bohu [2] (po slov. dosahovanie cieľa), Minutové nezmysly [3], Spev vtáka [4], Pri prameňoch [5], Minúta múdrosti [6], Cesta k láske [7]. Mellov priateľ Carlos G. Vallés, napísal knihu o ňom, ktorá má názov: Anthony de Mello – prorok pro naší dobu.[8]

Každý, kto sa zaujíma o kresťanskú špiritualitu, alebo špiritualitu vôbec, ak vezme do rúk Mellove knihy zistí, že sú šťavnaté, živé a zaujímavé. Hoci sú naratívne, zároveň sú aj provokatívne. Majú v sebe dynamiku a hĺbku múdrosti, ku ktorej sa možno stále vracať. Mello študoval v Európe (Španielsko, Taliansko) a v USA a vedel nájsť v indickej kultúre (budhizmus, taoizmus) zrnká múdrosti všeobecné platné.

Medzi úvodné poznámky patrí ešte jedna skutočnosť. Kongregácia pre náuku viery vydala *Upozornenie o spisoch, ktoré napísal P.Anthony de Mello*.[9] Poukazuje v nich na postoje, ktoré nie sú zlučiteľné s katolíckou vierou. V tomto príspevku, plne rešpektujúc vyhlásenie Kongregácie, si vyberám len to, čo je v súlade s kresťanskou modlitbou a v súlade aj s mojim osobným presvedčením.

Kritika povrchnosti

Vtipný Mello zaznamenal mnoho žartov a ironických vyjadrení o modlitbe, ktorými pranieroval jej povrchné chápanie. Napr. orientálna múdrosť rozpráva o žiakovi, ktorý zaspal a snívalo sa mu, že sa dostal do raja. Prekvapilo ho, keď tam uvidel svojho učiteľa a ostatných žiakov pohrúžených do modlitby. «Toto má byť raj?» zvolal. «Veď presne to isté sme robili na zemi!» Na to mu známy hlas odpovedal: «Hlupák, myslíš si, že tí čo sa modlia sú v raji? Práve naopak - raj je v tých čo sa modlia!» [10].

---

[1] MELLO, A.: *Modlitba žáby. I. II.* Brno : Cesta, 1996.
[2] MELLO, A.: *Sadhána – cesta k Bohu.* Brno : Cesta 1996.
[3] MELLO, A.: *Minutové nesmysly.* Brno : Cesta 1995.
[4] MELLO, A.: *Spev vtáka.* Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda, 1994.
[5] MELLO, A.: *Pri prameňoch.* Trnava : Dobrá kniha, 1996.
[6] MELLO, A.: *Minúta múdrosti.* Trnava : Dobrá kniha, 1994.
[7] MELLO, A.: *Cesta k lásce.* Brno : Cesta, 1996.
[8] VALLES, C.G.: *Anthony de Mello – prorok pro naší dobu.* Brno : Cesta, 2002.
[9] KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Upozornenie o spisoch, ktoré napísal P. Anthony de Mello.* Rím, 24. júna 1988. In: http://www.rcc.sk/dokumenty/doc_vat_uradov/37.html.
[10] MELLO, A.: *Minúta múdrosti,* s. 29.

Toto trochu ironické vyjadrenie, pomáha porozumieť, že účelom modlitby nie je vybavovať si protekciu v nebi alebo upozorniť Boha na ľudské problémy. V orientálnej múdrosti je správne vystihnuté, že účelom modlitby je sprítomniť Božiu skutočnosť v živote modliaceho sa. Teda raj je v tom človeku, ktorý si nachádza čas na modlitbu a vie sa správne modliť.

Terminológia a rozdelenie

Slovom modlitba označuje Mello takú komunikáciu s Bohom, ktorá sa deje prevažne prostredníctvom slov, predstáv a myšlienok. Sem patrí a) modlitba ústna, b) ďakovná (modlitba chvály), c) prosebná, d) skupinová, e) modlitba rytmického opakovania.

Slovom kontemplácia označuje takú komunikáciu s Bohom, ktorá používa minimum slov, predstáv a pojmov, alebo sa bez nich celkom zaobíde.[11]

Mello prežil asi dvadsať rokov svojho života ako vedúci exercícií a duchovný učiteľ, ktorý pomáha ľuďom modliť sa. Vychádzal pritom zo sťažností mnohých, že sa nevedia modliť; že sa im aj napriek všetkej námahe zdá, že v modlitbe nijak nepokročili; že modlitba je pre nich nudná a otravná. Z úst mnohých duchovných radcov počúval priznanie vlastnej bezradnosti, keď majú naučiť ľudí modliť sa, alebo presnejšie povedané: ako mať radosť z modlitby.

Svoj výklad o modlitbe začínal porovnávaním dvoch teórií. Podľa jednej je modlitba verbálny úkon, teda výkon človeka. Tento výkon prináša uspokojenie a naplnenie. Podľa druhej by sa človek mal modliť menej hlavou a viac srdcom. Čiže čím skôr odíde z hlavy a z myslenia, tým väčšia je nádej, že modlitba mu prinesie radosť a úžitok. Mello píše: „*Väčšina kňazov a veriacich si myslia že: modlitba rovná sa myslenie. V tom je ich nešťastie.*“ [12]

V Sadháne Mello spomína priateľa, ktorý poprosil hinduistického gurua, aby ho zasvätil do umenia modlitby. Guru povedal: *Sústreď sa na svoje dýchanie.* Priateľ sa sústredil na dýchanie asi päť minút. Potom guru povedal: *„Vzduch, ktorý dýchaš je Boh. Vdychuješ a vydychuješ Boha. Uvedom si to a uvedomuj si to stále.“* Priateľ si tento výrok najskôr trošku teologicky prispôsobil a potom sa ním riadil nepretržite niekoľko hodín denne. Nakoniec s úžasom zistil, že modlitba môže byť rovnako jednoduchá ako nádych a výdych. A objavil v tomto úkone duchovný pokrm, ktorý predtým nenašiel, hoci sa veľa modlil.[13]

Technika zmyslového uvedomovania si seba

Ak človek má prestať žiť iba v „hlave“ – a začať žiť aj v „srdci“ potrebuje absolvovať cvičenie, určitý prechod. Mellova rada pre prechod od ústnej modlitby ku kontemplatívnej je jednoduchá: a) človek sa uvoľňuje, keď si sám seba uvedomuje; b) uvedomuje si seba keď prežíva svoje telesné vnemy: zvuky z okolia, svoje dýchanie, chuť v ústach, atď. [14]

Hlava teda nie je pre modlitbu tým najlepším miestom. Je dobrá na *začiatok* modlitby, ale ak v nej človek zostane príliš dlho a neprejde do srdca, postupne vyschne. To sa prejaví tak, že - modlitba začne byť ťažká a únavná. Preto sa človek musí naučiť vyjsť z oblasti myslenia a rozprávania a prejsť do sféry cítenia, vnímania, milovania a intuitívneho poznávania. Je to miesto, kde sa rodí kontemplácia a modlitba sa stáva zdrojom vnútornej radosti a pokoja.

---

[11] Porov. MELLO, A.: *Sadhána,* str. 37.
[12] MELLO, A.: *Sadhána,* str. 13.
[13] Porov. MELLO, A.: *Sadhána, s.* 14.
[14] Porov. MELLO, A.: *Sadhána,* str. 24.

Ak človek žije iba v *hlave,* potom ho väčšinou zamestnávajú predstavy, ktoré sa preháňajú hlavou a málo si všíma činnosť svojich zmyslov. V dôsledku toho zriedka žije v prítomnom okamihu. Skoro vždy je v minulosti alebo v budúcnosti. V spomienkach sa zarmucuje nad dávnymi chybami, cíti vinu za dávne hriechy, opája sa dávnymi úspechmi a hnevá sa na príkoria, ktoré mu spôsobili iní. Alebo sníva o budúcich udalostiach, obáva sa množstva nešťastí, nepríjemností, alebo si približuje budúcu radosť.

Ak má byť človek úspešný v modlitbe, je nevyhnutné rozvíjať schopnosť: dotknúť sa prítomnosti a zostať v nej. Podľa Anthony de Mello najlepšia metóda ako zostať v prítomnosti je: návrat k svojim zmyslom. To znamená vnímať teplo alebo chlad vzduchu, ktorý je v danom prostredí; vnímať, ako vánok hladká telo; vnímať teplo slnka dotýkajúce sa kože; vnímať štruktúru a teplotu predmetu, ktorého sa dotýka. Mello to nazýva: technika zmyslového uvedomovania si seba.[15]

Jednoduchý vzorec

Mnohí ľudia majú problém prejsť z myslenia do cítenia. Pri výzve vnímať svoje ruky či nohy, alebo ramená, v skutočnosti ich *nevnímajú.* Vytvárajú si iba myšlienkové obrazy svojich údov. Vedia, kde tie údy sú a uvedomujú si toto poznanie, ale údy ako také nevnímajú. Majú len myšlienkový obraz.

Najlepší spôsob, ako tento nedostatok prekonať, je objaviť čo najviac vnemov na všetkých častiach svojho tela: na ramenách, chrbte, stehnách, rukách, nohách. U mnohých je vnímavosť umŕtvená prílišným životom v „hlave“. Na povrchu kože prebiehajú trilióny biochemických reakcií nazvaných vnemy, a pritom zisťujeme, že je ťažké nájsť dokonca len niekoľko z ich! Človek môže tak stuhnúť, že ich necíti – zrejme v dôsledku nejakého citového zranenia alebo konfliktu, na ktorý už dávno zabudol.

Uvedomenie si telesných vnemov a komunikácia s Bohom

Otázkou je, či sa dá hovoriť o komunikácii s Bohom pri technike uvedomovania si telesných vnemov, alebo dýchania? Mellova odpoveď znie: Áno. Vychádza z náuky mystikov (napr. Ján z Kríža), podľa ktorých najčastejšie komunikujeme s Bohom pomocou mysle a srdca. Ale okrem toho sme všetci nadaní mystickou mysľou a mystickým srdcom, čo je schopnosť umožňujúca poznávať Boha priamo, teda rozumieť mu a *intuitívne* ho chápať v samotnej jeho podstate; to znamená mimo nejakého myslenia, pojmov či predstáv.

Obyčajne je každý náš styk s Bohom nepriamy – prostredníctvom predstáv a pojmov, ktoré jeho skutočnosť nutne deformujú. Chápať ho „za“ týmito myšlienkami a predstavami je výsadou schopnosti, ktorú Mello nazýva Srdce s veľkým S. Tento názov však nemá nič spoločné s našim telesným srdcom či citovosťou.[16]

Väčšina z ľudí má Srdce spiace a zakrpatené. Keby sa zobudilo, celú ľudskú bytosť by hnalo k Bohu. Ide o základné zameranie v človeku, ktoré treba rozvíjať. To znamená odstrániť škrupinu, ktorá človeka obklopuje, aby ho mohol pritiahnuť Večný Magnet. Pancierovou škrupinou je nesmierne množstvo myšlienok, slov a predstáv, ktoré pri komunikácii s Bohom neustále vsúvame medzi seba a Boha. A pri určitých druhoch komunikácie slová skôr prekážajú, než po-

[15] Porov. MELLO, A.: *Sadhána, s.* 23.
[16] Porov. MELLO, A.: *Sadhána,* str. 38.

máhajú. Ticho – ticho slov i myšlienok – môže byť niekedy najdynamickejšou formou komunikácie a jednoty, keď sú srdcia plné lásky.

Komunikácia bez slov

Zo skúsenosti je známe, že sa dá s láskou uprene dívať do očí blízkeho priateľa alebo priateľky a komunikovať bez slov. Ale čo človek vidí, keď v tichosti upiera zrak na Boha? Bezobraznú, beztvarú skutočnosť. Prázdnotu! Čiže komunikácia s Bohom nie je taká jednoduchá. Podľa Mella na to, aby sa človek mohol hlboko ponoriť do spoločenstvá s Bohom musí sa hodiny a hodiny uprene dívať do prázdnoty. Niektorí mystici doporučujú, aby toto dívanie sa do prázdna bolo vykonávané s láskou. Dívať sa s láskou a túžobne na niečo, čo pri prvom kontakte vyzerá ako celkom nič, to chce poriadny kus viery.

K tejto prázdnote sa ale nepriblíži ten, koho myseľ neutíchla. Darmo túžobne vysedáva celé hodiny a bez prestania na ňu hľadí. Kým stroj ľudského myslenia pradie milióny myšlienok a slov, mystická myseľ - Srdce zostáva zakrpatené. Čosi iné treba rozvinúť.

Dá sa to porozumieť na porovnaní so slepcom. Sluch a hmat slepca sú citlivé. Stratil schopnosť vidieť, a to mu pomohlo rozvinúť ostatné schopnosti vnímania. Niečo podobné sa deje v mystickom svete. Keby si človek pri komunikácii s Bohom mohol takpovediac zaviazať okolo mysle pásku, pomohlo by to rozvinúť inú schopnosť komunikácie – tú ktorá sa nazýva slovom: Srdce.

Keď Srdce prvýkrát priamo nejasne uzrie Boha, pripadá si ako by nakuklo do prázdnoty a ničoty. Ľudia, ktorí sa dostanú do tohto štádia sa často sťažujú, že pri modlitbe nič nerobia, že márnia čas, že zaháľajú, že to vyzerá akoby sa nič nedialo, že sú v úplnej tme. A tu sa rozhoduje: prvá možnosť: aby sa z tohto nepohodlného stavu vymanili, opäť nanešťastie hľadajú útočište v schopnosti myslieť, strhávajú pásky zo svojich myslí a začínajú myslieť a rozprávať s Bohom – teda robia presne to, čo by robiť nemali. Druhá možnosť: ak sa tohto zla uchránia, vytrvajú v cvičení modlitby a vo viere sa vystavia temnote, nečinnosti a ničote, postupne objavia, zo začiatku v malých záblesknoch a neskôr trvácnejšie, že v tej temnote je žiara, že prázdnota ich srdca sa tajomne zaplňuje. [17]

Ústna modlitba

Doposiaľ sme sa venovali kontemplatívnej modlitbe, ale Mello dbal i na modlitbu ústnu. Na exercíciach citoval evanjelium a komentáre svätej Terézie: Keď učeníci požiadali Ježiša, aby ich naučil modliť sa, dal im Otčenáš. Jednoduchosť, pokora a ľahkosť prednášanej modlitby je zárukou, že pretrvá a prehĺbi vieru. „Kto sa nevie modliť perami, nevie sa modliť ani srdcom“, hovorieval. „Keď sa zdokonaľuješ v modlitbe,“ doporučoval, „vždy maj pri sebe dostatočnú zásobu ústnych modlitieb, ktoré vždy využiješ pri dlhej ceste.“ [18]

Konkrétnym príkladom ústnej modlitby bolo tiež „lectio divina“ z benediktínskeho odkazu so svojimi tromi časťami: lectio, meditatio a oratio. Najskôr si prečítať text, najlepšie nejaký upravený kúsok z Písma, potom o ňom „rozjímať“, ale rozjímať „ústami“, lebo Písmo hovorí: „Ústa spravodlivého hovoria múdrosť.“ Pomaly vyslovovať posvätné slová, opakovať ich, premieľať, hladkať, hovoriť nahlas, prednášať, precítiť. Nakoniec krátka osobná modlitba, oratio,

[17] Porov. MELLO, A.: *Sadhána,* str. 39.
[18] VALLES, C.G.: *Anthony de Mello – prorok pro naší dobu,* s. 163.

a hneď sa zase vrátiť k čítaniu. Táto metóda kontaktu s Božím slovom telesne vyjadrená ústami a hlasom, je účinná vo svojej pokore a neobyčajne praktická.

Prosebná modlitba

Ďalší druh modlitby, ktorý vysvetľoval aj Mello je modlitba prosebná. Je to najodvážnejšia kresťanská modlitba. V nej sa viera predkladá, dokazuje, prežíva. Je pomerne ľahké recitovať žalmy a rozjímať nad tajomstvom. Ale keď sa má s modlitbou výjsť na ulicu, urobiť z nej verejnú a konkrétnu vec, nahlas pred všetkými prosiť s naliehavosťou a jasnosťou - ako Ježiš kázal svojim učeníkom, aby prosili Otca v jeho mene; a byť si istý tým, že dostanem to, čo chcem, čo potrebujem nielen pre ducha, ale tiež pre telo, prácu, ťažkosti - to vyžaduje veľa kresťanskej viery a vyrovnanosti a zrelosti. [19]

Prosebná modlitba nie je modlitbou začiatočníka, ale skúseného harcovníka. Formuje a utvára človeka. Je to skúška. Človek podstupuje veľké riziko: ak jeho prosba nebude vyslyšaná, bude pred svojimi druhmi vyzerať ako hlupák. Ak vyslyšaná bude, znamená to veľkú zodpovednosť, vedomie, že Boh človeka počúva a berie vážne, čo hovorí. Mello s obľubou rozprával príbeh o chorom, ktorý sa vyčiarkol zo zoznamu účastníkov púte do Lourd a hovoril: „Ak sa nevyliečim, nič sa nedeje. Ale keby som sa náhodou vyliečil..., budem musieť až do konca života žiť ako svätec!“ [20] A tak radšej zostal v pohodlí svojej choroby, než by podstupoval nadprirodzené riziká. Je ľahšie byť chorý, než sa stať predmetom zázraku.

Modlitba chvály (ďakovaná)

Pri výchove dieťaťa všetci rodičia dbajú na zásadu: keď o niečo požiadaš a dostaneš, musíš aj poďakovať. Mello napísal: „Keby som si mal vybrať jeden spôsob modlitby, ktorý by mi v mojom živote najpravdivejšie sprítomňoval Krista a dával mi najhlbšie vedomie toho, že ma podopiera a obklopuje Božia prozreteľnosť, bez váhania by som si zvolil... modlitbu chvály. Vybral by som si ju aj pre veľký pokoj a radosť, ktorú mi mnohokrát priniesla v časoch zármutku.“ [21] Tento typ modlitby sa skladá z chvál a vďakyvzdávania za všetko. Vyrastá z viery, že v našom živote sa nedeje nič, čo by Boh nepredvídal.

K tomu sa vzťahuje aj nasledujúci čínsky príbeh. Chudobný roľník mal koňa, s ktorým oral. Raz sa však stalo, že kôň mu ušiel do hôr. Susedia ho ľutovali a hovorili: taká smola! On im však odpovedal: Smola ? Šťastie ? Kto vie ? Po týždni sa kôň vrátil a priviedol so sebou stádo divokých koní. Ľudia hovorievali: to je šťastie! Roľník odpovedal: Smola ? Šťastie ? Kto vie ? Neskôr sa roľníkov syn snažil divokého koňa skrotiť, pritom spadol a zlomil si nohu. Ľudia hovorili: taká smola! A roľník odpovedal: Smola ? Šťastie ? Kto vie ? O pár týždňov prechádzala týmto krajom armáda a počas mobilizácie zobrali všetkých mladíkov. Doma nechali len roľníkovho syna. Ľudia hovorili: to je šťastie! A on odpovedal: Smola ? Šťastie ? Kto vie ? [22]

Všetko, čo sa na prvý pohľad javí ako zlo, môže byť aj zamaskované dobro. A všetko čo sa zdá ako dobro, môže byť zamaskované zlo. Preto je múdre nechať na Božie rozhodnutie, čo je pre danú chvíľu dobré a uvedomiť si, že tým, čo milujú Boha, všetko slúži k dobrému.

---

[19] Porov. VALLES, C.G.: *Anthony de Mello – prorok pro naší dobu,* s. 164.
[20] VALLES, C.G.: *Anthony de Mello – prorok pro naší dobu,* s. 164.
[21] MELLO, A.: *Sadhána,* s. 159.
[22] Porov. MELLO, A.: *Sadhána,* s. 162.

Modlitba rytmického opakovania

Anthony de Mello významne prispel do života indickej cirkvi tým, že zaviedol tzv. „Ježišovu modlitbu“. Ide o rytmické opakovanie slov „Pane, Ježišu Kriste, zmiluj sa nado mnou“, alebo inej podobnej formuly, či dokonca len Božieho mena, sprevázdnané pravidelným nádychom a výdychom, alebo krokom chôdze, pulzom alebo bitím srdca, či akýmkoľvek iným rytmom tela. Tu dochádza k spojeniu troch náboženských tradícií: hinduistickej, pravoslávnej a arabskej.

Ignác z Loyoly uvádza modlitbu „s rytmickým dýchaním“ ako jeden z „troch spôsobov modlenia“ a jej precvičovanie zaberá jeden až dva celé dni na záver mesačných exercícií. Hinduisti už odpradávna opakujú Rámovo meno ako posvätnú modlitbu, nech sú kdekoľvek a nech čokoľvek robia. Božské meno postupuje od pier k mozgu, a potom k srdcu; bez prestania ho recitujú s pomocou ruženca so sto ôsmimi korálkami a tisíckrát si ho zapisujú červeným atramentom do malých štvorčekových zošitkov. V Rámovom mene sa spája večný zemepis Himalájí, Gangy a posvätný mys Kumári, pri ktorom sa stretávajú tri moria. Aj v Egypte dávni mnísi prakatizovali opakované uctievanie vykupiteľovho mena a ruská a grécka cirkev v tradícii pokračuje až do dnešných dní. V Rusku sa v minulom storočí objavil anonymný spis *Pútnikova cesta*, ktorý prispel k obnoveniu praxe tejto modlitby.

Táto modlitba je neoddeliteľnou súčasťou indickej katolíckej cirkvi a hlavnú zásluhu v našej dobe má na tom práve Mello. [23]

Skupinová modlitba

Mello praktizoval aj to, čo nazývame „spontánnou modlitbou“ alebo jednoducho len „skupinovou modlitbou“. Skupina priateľov sa zíde v kaplnke alebo v nejakej tichej miestnosti, čítajú Písmo a úctivo načúvajú tomu, čo druhí hovoria v Pánovi a čo Pán hovorí všetkým. Najskôr Mello zaviedol počas exercícií hodinu tichej adorácie pred Oltárnou Sviatosťou vystavenou v noci, na samom konci dňa. Keď mu všetci hovorili, že to je z celého dňa to najlepšie, povzbudilo ho to a navrhol, že keď si to niekto bude želať, môže uprostred ticha prehovoriť nahlas k Pánovi. Tak sa zrodila skupinová modlitba, ktorá sa neskôr rozšírila i v iných skupinách a pri iných príležitostiach.

Keď svojho času indickí jezuiti vyslali na pracovné stretnutie do Ríma aj Anthony de Mella, ako delegáta, využil svoje schopnosti a ponúkol sa, že ostatných delegátov v priebehu niekoľkých týždňov, kým trvalo stretnutie, zasvätí do nových spôsobov modlitby. Zorganizoval lekcie v angličtine a v španielčine. Získal veľký úspech a vyslúžil si obdiv a priateľstvo medzi duchovnými osobnosťami z celého sveta. Svojim prvým kurzom dal názov: „Dielne modlitby“. Hoci sa náplň „dielní“ postupne menila, modlitba bola vždy východiskovým bodom všetkého, čo Anthony de Mello robil. [24]

Miesto a množstvo modlitby

Jedným z najlepších pomocníkov modlitby je miesto, ktoré modlitbu podnecuje, čiže lokalita, kde sa vyskytujú tzv. dobré „vibrácie“. Stačí si spomenúť, ako sme sa cítili keď sme videli krásny východ alebo západ slnka, alebo trblietavé hviezdy v noci žiariace na pozadí čiernej oblohy, alebo mesačný svit prebleskujúci pomedzi stromy. V tomto zmysle sa názory Anthony de

[23] Porov. VALLES, C.G.: *Anthony de Mello – prorok pro naší dobu,* s. 165.
[24] Porov. VALLES, C.G.: *Anthony de Mello – prorok pro naší dobu,* s. 167.

Mello nelíšia od názorov iných znalcov modlitby a kontemplácie. Blízkosť prírody väčšine ľudí pomáha modliť sa. Preto dávajú istým veciam prednosť: morskému brehu so zvukom vĺn narážajúcich na piesok, alebo ticho prúdiacej rieke, alebo tichu a krásnemu prostrediu jazera, alebo tichu na vrchole hory.

Väčšina z ľudí nanešťastie žije v prostredí, ktoré ich od prírody oddeľuje a miesta, ktoré si musia pre modlitbu vyberať sú bohužiaľ fádne a nie príliš podnetné pre dvíhanie duše k Bohu. Tým viac je potrebné čo najčastejšie, dlho a s láskou sa vystavovať pôsobeniu miest, ktoré modlitbe pomáhajú. Urobiť si čas na to, aby sme vnímali atmosféru hviezdnej alebo mesiacom prežiarenej noci alebo morského brehu alebo vrcholu hory či čohokoľvek iného. Túto atmosféru je možné odniesť so sebou vo svojom srdci. Neskôr, aj keď je človek od toho miesta zemepisne ďaleko, zostane mu zreteľne vryté do pamäti a tak sa k nemu bude môcť vracať v predstavách.

Vo vzťahu ku kontemplatívnej modlitbe je zaujímavé množstvo času, ktoré jej Mello venoval. „Keď doporučujem modliť sa päť hodín denne," hovorieval Mello, „je to len minimum a samozrejme do toho nepočítam eucharistiu, breviár, ruženec, duchovné čítanie a spytovanie svedomia. A nemyslím tým len počas exercícií, ale každý deň v roku a cez celý život je potrebné sa modliť. Ak sa z nás majú stať ľudia modlitby, mali by sme modlitbe venovať dostatok času."[25]

Záver

Anthony de Mello ovládal mnohé spôsoby modlitby, či už klasickej, alebo modernej, východnej alebo západnej, a dokázal sa o ne podeliť s ostatnými. Jeho veľký prínos v oblasti modlitby je v spojení indickej a európskej kresťanskej kultúry. Kto správne rozlišuje, zistí Mellove postoje neznamenajú ani zmiešavanie, ani relativizovanie niektorej z nich, ale prehĺbenie duchovného života.

[25] VALLES, C.G.: *Anthony de Mello – prorok pro naší dobu,* s. 161.

RESUMÉ

Anthony de Mello (1931 – 1987), indický jezuita, študoval v Európe (Španielsko, Taliansko) a v USA. Vedel nájsť v indickej kultúre (budhizmus, taoizmus) zrnká múdrosti všeobecné platné aj pre iné kultúry a náboženstvá. Ovládal mnohé spôsoby modlitby, či už klasickej, alebo modernej, východnej alebo západnej, a dokázal sa o ne podeliť s ostatnými. Jeho veľký prínos v oblasti modlitby je v spojení indickej a európskej kresťanskej kultúry. Kto správne rozlišuje, zistí, že Mellove postoje neznamenajú ani zmiešavanie, ani relativizovanie niektorej z nich, ale prehĺbenie duchovného života a návod ako mať radosť z modlitby.

Slovom modlitba označuje Mello takú komunikáciu s Bohom, ktorá sa deje prevažne prostredníctvom slov, predstáv a myšlienok. Sem patrí a) modlitba ústna, b) ďakovná (modlitba chvály), c) prosebná, d) skupinová, e) modlitba rytmického opakovania. Slovom kontemplácia označuje takú komunikáciu s Bohom, ktorá používa minimum slov, predstáv a pojmov, alebo sa bez nich celkom zaobíde.

Mello porovnával dve teórie: podľa jednej je modlitba verbálny úkon, teda výkon človeka. Tento výkon prináša uspokojenie a naplnenie. Podľa druhej by sa človek mal modliť menej hlavou a viac srdcom. Čiže čím skôr odíde z hlavy a z myslenia, tým väčšia je nádej, že modlitba mu prinesie radosť a úžitok.

Anthony de Mello (1931 – 1987), Indian jezuit, studied in Europe (Spain, Italy) and in U.S.A. In Indian religion he can found a berry of wisdom general valid also in other cultures and religions. He commanded many methods of pray – classic or modern, east or west oriented and he can shared this methods with the other ones. Big contribution in sphere of prayer is in combine Indian and Europe Christian culture together. Who can distinguish well, perceive, that Mello´s attitudes don't mean mix or relativity some of these, but it mean deepen of spiritual life and receipt how to have a delight of prayer.

Mello denotes word prayer like a communication with God using words, images and things. In to this category belong a) oral prayer, b) thanks prayer, c) ask prayer, d) group prayer, e) prayer of rhythmic repeat. He use a term contemplate for communication with God, which use minimum of words, images and things or leave out its at all.

Mello compared two theories: by first theory a prayer is verbal act – accomplishment of human. This accomplishment brings satisfaction and fulfil to a human. According second theory the men should pray using less head but using more heart. So, if prayer withdraws from head and thinking, the prayer will come true and bring pleasure and benefit.